

ik

ben
arm

ik ben arm.

acco

ik. ben
arm

Beste lezer,

Vandaag bieden we u dit gratis boekje aan, want 17 oktober is de dag van het wereldwijde verzet tegen armoede. Het schetst een beeld van armoede in Vlaanderen. Hoe armoede ingrijpt op heel het leven van mensen en op dat van hun kinderen. Hoe iedere dag opnieuw vele mensen strijden om te overleven. Eén op de tien kinderen wordt in Vlaanderen geboren met een armoederisico. Dat kunnen we als samenleving niet tolereren.

Armoede kan maar opgelost worden wanneer structurele uitsluiting wordt aangepakt. Daarvoor is heel veel solidariteit nodig. Ik roep jullie allen daarom ook op om mensen in armoede niet los te laten. Armoede is niet een kwestie van 'eigen schuld, dikke bult'.

Veel mensen in armoede doen hun uiterste best om te overleven in uiterst moeilijke omstandigheden. Als minister voor Armoedebestrijding sta ik aan hun kant. Een samenleving is pas écht rijk als er geen armen meer zijn.

Ingrid Lieten

Vlaams minister voor Armoedebestrijding

Dit initiatief kadert in de doelstelling van het Vlaams Actieplan Armoedebestrijding van de Vlaamse Overheid om de verspreiding van kennis over armoede en sociale uitsluiting te stimuleren.

Inleiding

Er wordt wel eens gezegd dat België een rijk land is, maar 1,5 miljoen mensen leven er in armoede. Het goede leven is dus niet iedereen gegund. We kennen allemaal de bedelaars die van ver naar hier zijn gekomen of de daklozen aan het station, die ooit zijn ontspoord en nooit het rechte pad terugvonden. Maar deze opvallende armen zitten niet in de cijfers, want ze hebben geen papieren of adres. Wie zijn die 1,5 miljoen Belgen dan wel? Ze zijn blank of gekleurd. Ze zijn jong of oud. Ze zijn alleenstaand of hebben een groot gezin. Ze leven in de stad, maar ook op het platteland. Ze verhuizen dikwijls. Ze vluchten. Ze zijn werkloos of onregelmatig aan het werk. Het zijn vrouwen of mannen, jongens of meisjes. Ze willen wel, maar kunnen niet mee. Ze laten het niet graag zien. Ze schamen zich.

Wie in armoede geboren wordt, heeft meer kans om kind te zijn in het bijzonder onderwijs. Wie kind was in het bijzonder onderwijs, heeft minder kans om een goede job te vinden als jonge mens. Wie als jonge mens geen goede job heeft, zal als jonge moeder of vader minder kans hebben op een degelijke woning. Ge wordt sneller ziek... en ziek zijn is niet goedkoop... en ziek zijn legt uw leven plat... en de kans op vast werk? Nul, nougatbollen, niks, nada!

“

Het kan iedereen overkomen: een tegenslag
in de job, een relatie loopt op de klippen,
en dan sta je daar en je ziet geen uitweg meer.

”

Niets op zak

Weinig geld hebben is een probleem en het leven is er alleen maar duurder op geworden. Wie geen werk heeft, kan moeilijk de eindjes aan elkaar knopen. Uiteraard gaat het niet over de vrouw van de rijke zakenman die er bewust voor kiest om thuis te blijven. De arbeidsmarkt heeft vooral weinig te bieden voor de laaggeschoolde kostwinner of het koppel dat enkel een diploma van lager secundair onderwijs op zak heeft. Werkloos, op pensioen, invalide of ziek? De sociale uitkeringen vangen het loonverlies op, tenminste als men bijdragen heeft betaald. Maar dan nog; er zijn zo'n 230.000 mensen die op deze uitkeringen geen recht hebben. Zij vallen onder andere terug op een leefloon. Leefloners zijn vooral alleenstaanden met of zonder kinderen en twee derde van hen is, anno 2011, jonger dan 40 jaar.

Alle uitkeringen zijn laag, maar als je enkel van een minimumuitkering moet leven, kan je niet anders

Nathalie

27 jaar, mama van 4 kinderen

“Je kan van een gezicht geen
kansarmoede aflezen.”

dan de broeksriem stevig aantrekken. Je even laten gaan, heeft desastreuze gevolgen. Maar zelfs voor de levensnoodzakelijke aankopen moeten mensen soms schulden aangaan. Steeds meer mensen belanden in deze situatie. Dat bewijzen de stijgende cijfers van de voedselbanken. Vandaag schuiven 115.000 mensen er regelmatig aan voor brood, bloem, pasta, enz.

‘Mijn zoon ziet niets anders dan de voedselbanken, en hij zegt, ik zal dat ook moeten doen. Vroeger wou hij niet mee, hij vond dat erg vernederend. Als ouder vind je dat ook erg vernederend; je hebt een groot schuldgevoel.’

Eens in financiële problemen moet er niet veel gebeuren om de situatie van kwaad naar erger te brengen. Kopen op krediet kan in sommige gevallen op korte termijn een oplossing lijken. Gemakkelijke en soms bedrieglijke koopformules maken de verleiding nog groter. Zo belanden heel wat arme mensen in een spiraal van schulden. Wanneer de schuldeiser dan juridische stappen onderneemt om zijn geld terug te krijgen, moet de schuldenaar boven op zijn schulden ook nog de gerechtskosten betalen. Als er dan nog eens beslag wordt gelegd op zijn bezittingen, is het einde helemaal zoek.

*‘Waarom zou ik al die brieven nog opendoen!
Ik weet toch dat het facturen zijn en betalen
kan ik toch niet. ’t Lost niets op, maar
opendoen ook niet!’*

*‘Ik heb ook nog de stommiteit gedaan om
me lid te maken van die cd- en boekenclub.
Nooit meer laat ik me inpakken door die
bedriegers. Goedkoop, zeggen ze. Je kan er
iemand mee plezieren. Een cadeautje voor
een verjaardag of zo. Natuurlijk wil ik zelf
wel eens een nieuwe cd of een boek kopen
als geschenk voor iemand die verjaart.
Maar, je moet wel elke maand iets kopen
en als ik het dan eens wat moeilijk heb,
houden ze daar geen rekening mee.’*

Mensen maken overlevingsschulden om in primaire behoeften te voorzien: voor huur, voeding, energie, kleding, gezondheidszorgen, onderwijs of mobiliteit. Tegelijk geeft men geld uit aan zaken waarmee men ‘erbij wil horen’.

*‘Armoede, dat wordt verkeerd begrepen, dat heeft
niet veel met geld te maken, maar met aanvaard
worden in de maatschappij.’*

Patrick

54 jaar

Jeanneke

77 jaar

“Ik ben blij met de steun van
de vrienden van 't Lampeke
na de dood van mijn man.
Ze hebben mij erdoor gesleurd.”

Werk aan de winkel

Iedereen moet werken en in de toekomst misschien zelfs langer dan tot nu toe het geval was. Er zijn bovendien vacatures die niet worden ingevuld. Toch zijn er mensen die niet in het circuit meedraaien, ondanks verwoede pogingen van diensten, maar ook van henzelf. ‘Als je wil werken, dan kan je werken’ blijkt niet te kloppen. Een aantal mensen in armoede heeft er een parttime job aan om de interimkantoren af te schuimen en de zoveelste afwijzing te incasseren. De motivatie om te werken verschilt natuurlijk. De ene kijkt er positief tegenaan; de andere is weigerachtig.

‘Als je werkt, verdien je ook meer. Dat is een reden. En ten tweede, je bent ook bezig, hé. Als je bezig bent, denk je ook zo niet aan je problemen. Je hebt problemen maar je bent zo geconcentreerd bezig met je werk dat je geen tijd hebt om aan je problemen te denken. En als je terugkomt, ben je ook zo moe, dat je niet kunt denken aan

Dominique

51 jaar

“Ik voel mij rijk als een koning.”

je problemen. Nu ben ik vierentwintig uur thuis en blijf ik eigenlijk speculeren.'

Maar gaan werken is voor sommige mensen zeer ontmoedigend. Iemand met een zware schuldenlast zegt:

'Het heeft geen zin om te gaan werken want ze pakken toch alles af. Die put van dat faillissement geraakt nooit nog gevuld.'

Of

'Als ik ga werken, verlies ik mijn verhoogde kinderbijslag en met de extra kosten voor de opvang van mijn kinderen ben ik uiteindelijk slechter af.'

Vooral laaggeschoolden hebben het moeilijk om een job te vinden en te behouden. Dat heeft niet enkel met het diploma te maken, maar ook met vroegere ervaringen.

'Mijn eerste werkervaring was vroeger, op een koekjesfabriek. Ik kon dat niet aan. Ik heb daar een jaar gewerkt. Ik had constant hoofdpijn. Iedereen stond daar te roepen en te brullen. Ik heb dat van kleins af aan die hoofdpijn, van toen ik afgepakt ben van mijn moeder. Na een jaar ben ik weggelopen van die fabriek, ik kon het niet meer aan.'

'Ik durfde niet gaan werken. Ik had schrik om mijn kinderen kwijt te geraken. Bij de rechtbank was dat al wel eens tegen mij gebruikt, toen ik nog werkte.'

Langdurig uit het arbeidscircuit zijn, maakt het moeilijker om terug aan te pikken. Mensen geloven op de duur niet meer dat zij nog iets kunnen betekenen.

'Waarom zouden ze mij aannemen, als ze die jong die juist van 't school zijn kunnen aannemen. Die zijn veel goedkoper. Ik maak me geen illusies meer. Ik ben nog goed genoeg om te wachten tot het voor mij gedaan is'...

'Ik heb nooit leren lezen en schrijven, ik ga niet meer naar school, da's niets voor mij'...

'Indien ze me een job aanbieden zou ik nog wel naar school gaan, maar dan niet voor nen interim van twee weken hé.'

Ook schuldbemiddelaars (o.a. advocaten of ocmw's) raden solliciteren soms af:

'Ik wilde vorig jaar graag gaan werken. Maar ik heb geen diploma en had een job gevonden via dienstencheques bij de interim. Maar in de vakantie

moest ik opvang betalen voor vier kinderen en dat is niet min. Mijn advocaat had dan liever dat ik gewoon bleef doppen, want de opvang kostte teveel. Bovendien vond hij het een grote rompslomp om te gaan werken, want dan was ik mijn verhoogd kindergeld kwijt en als ik dan mijn werk zou kwijtraken bij de interim, had ik minder inkomen.'

Een job hebben is geen garantie om uit de armoede te geraken. Zes procent van wie werkt, stijgt niet boven de armoedegrens uit (dus boven €966 per maand voor een alleenstaande). Het gaat om mensen die deeltijds werken, afhankelijk zijn van interimjobs en dus een heel onregelmatig inkomen hebben. De administratieve molen om een loon en een werkloosheids- of ziekteuitkering tijdig te ontvangen, sputtert regelmatig. Mensen die absoluut geen reserves hebben, komen daarmee in benarde situaties (bv. huishuur, energiefactuur, schoolkosten of dokter niet kunnen betalen). Ook bij een plots ontslag hebben zij geen buffer. De economische crisis heeft zo heel wat gezinnen dieper in de problemen en schulden gedrukt.

“

Bij de VDAB vonden ze dat ik heel negatief was.
Hij zei dat ik met zo'n negatieve houding niet
aangenomen wordt, dat ik positiever moet zijn.
Maar hij weet niet hoe het is om elke dag met pijn
te moeten leven en hoe frustrerend het is als je echt
wil werken en het maar niet lukt.

”

Dimitri

10 jaar

“Samen met mijn ouders en broers naar Parijs
in Frankrijk gaan om de Eiffeltoren en andere
mooie gebouwen te bezoeken. En samen
onder de Arc de Triomphe te wandelen.”

“

Een constante in alle situaties is
dat ouders het beste voor hun kinderen willen.
Als moeders of vaders het leven niet meer
zien zitten, zijn het de kinderen die hen
de moed geven om door te gaan.

”

Laura

5 jaar

“Ik droom van een puzzel
en een prinsessenspel om
samen met mama en papa
te spelen.”

Lorenzo

6 jaar

“Ik wil op reis naar de zee
met een speeltuin en Cars-
spelletjes om samen met
papa te spelen. En een huis
met een grote tuin.”

Op de schoolbanken

Mensen die in armoede leven hebben dikwijls een korte schoolcarrière achter de rug. Daar zijn allerlei redenen voor. Het gevolg is dat zij de rest van hun leven door moeten geraken zonder de nodige diploma's. We weten dat kinderen uit arme gezinnen al in de kleuterklas een achterstand hebben.

Peuters uit een kansarm milieu kennen gemiddeld 400 woordjes, terwijl een even oud kind uit een hoger opgeleide familie er 1200 kent. Driemaal méér woordenschat dus. Het is heel moeilijk om de achterstand ooit in te halen, met als gevolg dat vele arme kinderen voortijdig uit het onderwijs stappen en arm blijven. Kinderen uit armere milieus blijven ook meer zitten. Hoe komt dat? Zijn ze dommer? Zijn de ouders niet geïnteresseerd om hen bij te staan? Een constante in alle situaties is dat ouders het beste voor hun kinderen willen. Als moeders of vaders het leven niet meer zien zitten, zijn het de kinderen die hen de moed geven om door te gaan.

‘Ik wil dat mijn kinderen het beter hebben dan ikzelf en daarvoor blijf ik vechten.’

Schoolachterstand oplopen heeft wel deels te maken met de thuissituatie. Met de stress van financieel niet rond te komen bijvoorbeeld. Kinderen voelen of zien wanneer het thuis moeilijk is om de eindjes aan elkaar te knopen. Voor achterstallige schoolrekeningen worden ze soms zelf aangesproken op school. Huiswerk maken is lastig in een te kleine woning. Er zijn helaas ook vele voorbeelden die bewijzen dat het schoolsysteem kinderen in hetzelfde circuit als hun ouders houdt. Het komt bijna niet voor dat kinderen van laaggeschoolde ouders toch naar het hoger onderwijs doorstromen.

‘Bij de Italianen is iedereen... De mannen zijn mecaniciens en de vrouwen coiffeuse. Daar stel ik me vragen bij. De Italianen hebben toch niet meer haar? Dus het gaat echt om voorbestemde professionele paden. (...)’

‘Mijn ouders zeiden: ‘je kunt studeren wat je wil.’ Maar wat moest ik studeren? Ik wist het zelf niet. En als ik naar mijn omgeving keek, iedereen deed beroeps. Ik wilde wel iets anders doen, maar ik wist niet wat ik moest doen.’

Nico

10 jaar

“Op papier is mijn mama een weekendmama,
maar voor mij is ze vooral MIJN mama,
en dit 24 op 24 en 7 op 7!”

Rania

6 jaar

“Ik droom om van Playmobil een grote boot te maken.

Ik ben in die boot samen met mama, Edlyn, Lucia en Lies.

Om te roeien Angie, en Steven kijkt door de verrekijker.

En ik bewaar de schat op een veilige plaats die ik

altijd terug kan vinden.”

Als de school geen succes is, worden jongeren het sneller moe. Zeker wanneer het uitzicht op werk ontbreekt. Bij sommige jongeren merken we daarom een gebrek aan geloof in de toekomst en aan ambitie. Veel heeft te maken met dat de tweede generatie allochtonen het moeilijk heeft om aan werk te geraken. De derde generatie ziet dus weinig positieve voorbeelden. Hetzelfde geldt voor gezinnen die al meerdere generaties in armoede leven.

'Ik werk in het deeltijds onderwijs waar het vol zit met allochtone jongens. Ze hebben geen enkele aspiratie meer, niets aspiratie. Ik bedoel... Je moet niet vragen: 'wat ga je worden?' Ze zijn er niet mee bezig. Ze zijn in het beste geval bezig met: 'ik ga iets van geld verdienen. Hoe? Vraag me dat niet, maar iets van geld verdienen.'
Maar langetermijnplanning: hoe ziet mijn leven er later uit? Daar zijn ze niet mee bezig. Ze zeggen: het heeft toch allemaal geen zin; ik moet geen verwachtingen meer hebben.'

Onderdak

Met weinig geld op zak kan je bij het zoeken naar een woning niet kieskeurig zijn. Zelfs aparte slaapkamers voor ouders en kinderen blijken niet altijd haalbaar. De huurprijs dicteert wat mogelijk is. Dromen worden bewaard voor als het ooit beter gaat. Iedereen weet dat woningen duur zijn om te huren. Wie het zich niet kan permitteren om een huis te kopen, heeft ook geen kapitalen om hoge huurprijzen te betalen.

‘Mijn inkomen bedraagt 766 euro per maand, ik betaal 364 euro per maand huur voor een kleine studio. Dat is bijna de helft van mijn inkomen. Na aftrek van de vaste kosten blijft er nog 200 euro per maand over om van te leven. Dat is nog geen 7 euro per dag om voeding, kledij, GSM-kaart, vervoer en dergelijke van te betalen.’

Woonkosten kunnen mensen echt de das om doen. Men heeft zich miskeken op de isolatie en wordt na

Polleke

60 jaar

“Door vrijwilligerswerk te doen
ben ik minder eenzaam.”

ondertekening van het huurcontract gevloerd door onbetaalbare energierekeningen. Meer en meer ontstaan ook betalingsproblemen als gevolg van veranderingen in de gezinssituatie.

‘Ik huurde samen met mijn vriend en ons kindje een appartement. Hij is op een moment vertrokken en de huishuur is teveel voor mij, maar we liggen onder contract.’

Huisbazen zijn niet altijd goede huisvaders. Zij kunnen munt slaan uit abominabele eigendommen, omdat er nu eenmaal mensen zijn die in crisissituaties leven en onder eender welke condities een dak boven hun hoofd zoeken.

‘Wanneer in Vlaanderen huizen ongezond en onbewoonbaar verklaard worden, trekken er dadelijk mensen zonder papieren in. De huisjesmelkers kennen heel goed de circuits.’

Door de lange wachtlijsten voor een sociale woning en de hoge prijzen op de private huurmarkt zoeken mensen soms uitwegen op een camping.

‘Door hier te wonen kunnen we onze kinderen laten studeren.’

'Wanneer we hier wonen, kunnen we ons een auto betalen. In de stad kan een werkloze zich nog niet eens een bromfiets veroorloven.'

Sommigen belanden op straat.

'Ik heb acht maanden dakloosheid achter de rug. Ik ben dakloos geworden omdat mijn echtgenoot het niet langer zag zitten om onder één dak samen te leven met mij. Hij stelde een ultimatum dat ik iets moest vinden. Ik heb korte tijd een kamer gehad, maar de eigenaar heeft mij moeten ontslaan omdat ik de huishuur niet kon betalen. Ik had geen eigen inkomen; dat was het grootste probleem. Ik leef nu soms in Casu, soms bij vrienden, en soms op straat. Bij familie kan ik niet terecht.'

Ongezond

Ongezonde en kleine woningen, slechte hygiënische omstandigheden, onzekerheid over stromend water of elektriciteit en gebrekkige sanitaire installaties maken mensen ziek. Werkloosheid of tijdelijk werk, een te klein budget waardoor men niet regelmatig kan eten, werken stress, ongelukken en ziekte in de hand. Vrije tijd en vakantie om fysiek en mentaal nieuwe krachten op te doen, blijven voor deze mensen een ontoegankelijke “luxe”. Dat ze ongezond leven, heeft zo zijn redenen.

‘Stoppen met roken is moeilijk als je met allerlei problemen zit. Het is het enige wat ik heb. Roken is voor mij een troost om de ellende even te vergeten.’

‘Ik drink veel koffie want koffie vermindert het gevoel van honger.’

Laaggeschoolde mannen leven vijf jaar korter dan hoogopgeleide mannen. Een laaggeschoolde kan 15 jaar minder lang genieten van een gezond leven dan iemand die hooggeschoold is. Bij wie in moeilijke omstandigheden leeft, komen veel depressies voor. Ook bij een handicap of (chronische) ziekte hebben deze mensen minder middelen om toch nog comfortabel te leven en de nadelen van hun situatie op te vangen.

‘Een opname in een ziekenhuis stel je uit en dan word je nog zieker. Ik heb een ziekte voor heel mijn leven en dat kost mij geld, geld en nog eens geld. Ook mijn medicatie kost veel geld. Maar ik heb geen geld.’

‘Bij mij is het precies dat mijn kinderen ook altijd ziek worden op het moment dat ik geen geld heb. 25 euro. Wie kan dat betalen op het einde van de maand?’

‘Ik heb verschillende operaties en onderzoeken moeten laten uitvoeren. Ik kon hier gewoon niet onderuit. Nu heb ik echter zoveel schulden dat ik denk dat ik de rest van mijn leven zal moeten afbetalen. Ge kiest uw gezondheid niet.’

Muhidin

36 jaar

“Ik weet niet waar mijn
kinderen zijn. Ik mis ze.”

Ons gezondheidssysteem staat beter op punt dan in vele andere landen, maar sommige mensen lopen verschillende voordelen mis omdat ze niet weten dat ze bestaan of hoe eraan te geraken.

'Ik ben te weten gekomen dat ik recht heb op het OMNIO-statuut via het sociaal restaurant "Kome Nete". Als je het OMNIO-statuut hebt, kan je er aan een verminderd tarief eten. Zij stuurden mij naar de ziekenkas om dit in orde te maken.'

De binnenkant

Mensen in armoede voelen zich klein. Niet mee kunnen is vernederend. Het knaagt aan hun zelfvertrouwen. Het knaagt bij de zelfstandige, die zijn zaak failliet zag gaan en een berg schulden meedraagt. Het knaagt bij de alleenstaande moeder, die er niet in slaagt om haar kinderen te geven wat ze graag zouden hebben. Het knaagt bij de man, die door rugklachten en een laag diploma, niet meer aan een job geraakt. Het knaagt bij de jongeren, die zich afgewezen voelen door de samenleving en weinig positieve rolmodellen kennen.

‘Armoede dat ziet niemand aan je. Het zijn gevoelens van vele jaren die je diep vanbinnen hebt weggestoken.’

Een leven in armoede laat littekens na. Het zorgt voor argwaan en het doet het vertrouwen in de medemens geen goed.

'Ik laat niet zien wat ik denk, wat ik voel, wie ik werkelijk ben. Dat durf en dat wil ik niet omdat ik ondervonden heb dat mensen daarin niet te vertrouwen zijn. Zo zei ik eens tegen die van de juridische dienst van het ocmw dat het toch allemaal geen zin had want dat ik er toch nooit in zou slagen om mijn schulden af te betalen. Zij panikeerde en dacht dat ik mezelf en mijn kinderen iets zou aandoen. Ik heb naar haar geluisterd uit pure angst dat ze anders mijn kinderen zouden afpakken. Dat deed ik toen ik nog jong was en niet wist dat je sommige dingen beter voor jezelf kan houden.'

Uit de armoede ontsnappen houdt in dat mensen zich sterker gaan voelen en daardoor de greep op hun eigen leven terugvinden.

'Het moet vanbinnen goed zitten, dan is dat mogelijk. Als je vanbinnen sterk genoeg bent, je goed voelt, dan kan je gaan werken, dan kan je beginnen te leven in plaats van te overleven.'

Dominique

39 jaar

“Vroeger kreeg ik boksen.

Nu boks ik mij door het leven.”

Luc

60 jaar

“Ik droom van de dag dat
recht en rechtvaardigheid
hetzelfde worden.”

Weg ermee

Armoede in België heeft vele gezichten, maar ligt niet altijd in het zicht van wie er iets aan zou kunnen verhelpen. Staat de wieg van een baby in een arm gezin, dan kunnen vriendendiensten, burenhulp of de diensten van hulpverleners de ontwikkelingskansen mee vergroten.

'Ik heb zoveel assistenten, begeleiders gehad in mijn leven, bij alle mogelijke diensten. Er was er maar ene goeie tussen, dat was degene die mij uitlegde wat de mogelijkheden waren, die mij hielp om zelf daaruit keuzes te maken.'

De overheid, bedrijven en mensen met grote vermogens kunnen de ongelijkheid wegwerken. Via andere belastingen kan de kloof tussen arm en rijk verkleinen. Meer jobs voor laaggeschoolden en betaalbare woningen zijn politieke keuzes, die mensen in armoede meer kansen geven om het heft (terug)

in eigen handen te nemen. Eén zaak staat buiten kijf, maar is niet algemeen geweten: niemand kiest ervoor om in armoede te leven. Niemand kiest voor koude, honger of ziekte. Niemand kiest ervoor om niet mee te kunnen, en de schaamte, gekrenkte trots en het sociale isolement zijn zwaar om te dragen.

‘Ik zat in de put en wilde niet meer buiten komen tot ik besepte dat ik zo mijn kinderen ook opsloot. Zij mogen daar geen slachtoffer van worden.’

Hoe groter de draaglast van het leven, hoe groter de draagkracht moet zijn. De vele uitdagingen voor mensen in armoede beletten niet dat zij uitblinken in doorzettingsvermogen. De moed zakt hen wel eens in de schoenen, maar velen onder hen nemen het op voor zichzelf en anderen in dezelfde situatie. Zij verenigen zich of gebruiken hun ervaringen om de hulpverlening te verbeteren. Zij maken de verborgen armoede mee zichtbaar. Het is een stap op weg naar een solidaire samenleving, die niet langer duldt dat er kinderen in armoede worden geboren, dat één tegenslag miserie voor het leven betekent en dat armoede blijft bestaan. Ook dit boekje heeft die pretentie.

De citaten zijn ontleend aan het werk van Centrum OASeS en enkele verenigingen waar armen het woord nemen, zoals Centrum Kauwenberg, Ons Gedacht, Recht-Op, Vlaams netwerk van Verenigingen waar armen het woord nemen en Welzijnszorg. Voor meer informatie over armoedebestrijding in Vlaanderen:

www.oases.be

www.vlaams-netwerk-armoede.be

www.vlaanderen.be/armoede

www.welzijnszorg.be

Met de steun van Vlaams minister van Innovatie, Overheidsinvesteringen, Media en Armoedebestrijding, Ingrid Lieten

colofon

Uitgegeven door Uitgeverij Acco,
Blijde Inkomststraat 22, 3000 Leuven
uitgeverij@acco.be
www.uitgeverijacco.be

Teksten: Danielle Dierckx, OASeS, Universiteit Antwerpen
(danielle.dierckx@ua.ac.be)

Foto's: Lieve Blancquaert

Omslagontwerp en binnenwerk: Kris Demey

© 2011 by Acco

(Academische Coöperatieve Vennootschap cvba), Leuven

D/2011/0543/456 — ISBN 978-90-334-8753-8

Ik ben arm en niemand moet dat weten.

Ik ben arm en niemand die het ziet.

Ik ben zoals iedereen.

Het is alleen heel moeilijk. Alles.

Maar ik heb hoop.

Ik geef niet op.

Voor mijn kinderen.

Zij zijn de toekomst.

En die moet anders.

Armoede moet weg.

Ik geloof erin.

Maar ik kan het niet alleen.

acco

QASes

OMGELEEFDE, ARMOEDE,
SOCIALE UTSLUITING EN DE STAD